

Розділ IV. ДИЗАЙН ЯК КУЛЬТУРНА ПРАКТИКА

Part IV. DESIGN AS A CULTURAL PRACTICE

УДК 75.052(477):008

МУРАЛ ЯК ВИТВІР МИСТЕЦТВА У КОНТЕКСТІ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ XXI СТОЛІТТЯ

Дячук Анастасія Олександрівна – здобувачка ступеня вищої освіти «Магістр», спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво. Реставрація», Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://doi.org/10.35619/ucpm.vi44.627>
liediaieva_ba18@nuwm.edu.ua

Власюк Олена Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://orcid.org/0000-0003-4454-8433>
olena.vlasiuk@rshu.edu.ua

Здійснено спробу визначити специфіку і тенденції муралу у контексті масової культури XXI ст. та напряму сучасного вуличного мистецтва. Дослідження аргументовані сукупністю загальнонаукових методів: джерелознавчого, аналітичного, джерелознавчого та історичного (для опрацювання наукової літератури, матеріалів довідників та виокремлення особливостей формування муралу) та культурологічних підходів; еволюційного методів (для ознайомлення та визначення специфіки розвитку даного мистецтва в контексті масової культури XXI ст.), а також методу синтезу та типологічного (характерні риси муралу). Проаналізовано роль муралу, стріт-арту у контексті вітчизняного та зарубіжного соціокультурного простору. Оскільки мурали можуть виступати в якості засобу спілкування різноманітних соціальних прошарків суспільства, а відтак, є ефективним інструментом створення діалогу. Зазначено, що мурали можуть бути засобом спілкування різноманітних соціальних верств суспільства, тому є ефективним інструментом створення діалогу. Наголошено на тому, що популяризація зображень муралів на різних веб-платформах і висвітлення праці художників даного напряму в засобах масової інформації, допомагає поширити задуми, ідеї, гасла авторів не тільки на вітчизняному рівні, а й на світовому; розглянуто діяльність муніципальних проєктів муралу, визначено їх головну мету – збереження і відновлення історично значимих муралів також створення нових муралів із залученням співтовариства, найголовніше – молоді та створення нових можливостей для монументалістів. Акцентовано на тому, що мурал не лише відображає картину суспільної свідомості, яка складалася під впливом певних чинників на світогляд людини, але й здійснює активний вплив, що призводить до трансформації соціокультурного простору. Значний трансформаційний вплив у процесі вирішення більшості соціальних проблем сьогодення у контексті тенденцій розвитку масової культури XXI ст. здійснює мурал. Позиціонуючи себе як творчість, яка має неабиякий вплив на суспільство, на сучасному етапі вони сприяють можливості усвідомлення та переосмислення багатьох нагальних проблем, які стосуються кожної людини зокрема та світової спільноти загалом.

Ключові слова: мурал, художник, соціокультурний простір, масова культура, стріт-арт, суспільство, міське середовище.

Постановка проблеми. Мурал, як парадигма гібридності в глобальній візуальній культурі, жанр постмодерну, головною характеристикою якого, насамперед, є практика в реальному часі. Форма водночас локальна та глобальна, постінтернетна і постфотографічна за визначенням, проте наразі максимально розповсюджена засобами цифрового фото та всесвітньої мережі. Характерними ознаками якої є: інтегрування, синтезування зображень, стилів та методів із найрізноманітніших джерел. Сприяли становленню муралу сучасні світові соціокультурні і соціомистецькі тенденції, як невід'ємної частини візуального простору в багатьох містах; художнього руху, який поетапно переходить у систему віртуальних музеїв і галерей (Maskenzie, Nguyen, 2010), визнаний громадськістю як важливий культурний елемент. Як наслідок – актуалізація здійснення ґрунтового наукового дослідження муралу в контексті масової культури XXI ст., одного з найпопулярніших видів сучасного соціально орієнтованого мистецтва, який формує та є вже невід'ємною частиною простору міського середовища.

Аналіз останніх досліджень. Активний розвиток вуличного мистецтва, в умовах сучасного соціокультурного простору, викликає увагу багатьох дослідників із різних країн світу. Проведений аналіз джерел засвідчує використання полідисциплінарних підходів для вивчення даної теми. Зауважимо, що більшість наукових розвідок, присвячених муралу, як одному з напрямів вуличного мистецтва, належать зарубіжним дослідникам, серед найактуальніших згадаємо Р. Гастмана «Світ вулиць: міська

культура та мистецтво з п'яти континентів» («Street World: Urban Culture and Art from Five Continents», 2007 p.), Г. Ломена «Стіни говорять: мурали та пам'ять в міському середовищі Філадельфії» («The Walls Speak: Murals and Memory in Urban Philadelphia», 2001 p.), Г. Шоу «Без назви: вуличне мистецтво всупереч культурі» («Untitled: Street Art in the Counter Culture», 2009 p.) та ін. У вітчизняному науковому просторі, тема муралу в контексті сучасної масової культури і досі лишається не достатньо висвітленою.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. На перший погляд, кількість створених муралів у масовій культурі ХХІ ст. є надзвичайно великою. Можна зробити висновок, що дана тема проаналізована багатьма та втілена у всі можливі проекти сьогодення, також ніби-то всі можливі теми, були використані у зображеннях та втілені у реальність – детально розпрацьовані художниками. На жаль, тема муралів фігурує лише як модна опція для активного донесення ідей суспільству, але ні разу не була предметом спеціального дослідження самих художників, що допомогло б суспільству зрозуміти глибше питання дане питання.

Метою статті є визначення специфіки й тенденцій муралу в контексті масової культури ХХІ ст.

Серед завдань – активізувати доцільність та проаналізувати терміни «масова культура», «мурал» та «стріт-арт» у контексті специфіки сучасного вітчизняного і зарубіжного соціокультурного простору, а також розглянути трансформаційні процеси муралу саме в історичному ретроспективі; виокремити теорії та концепції, що вплинули на формування масової культури; визначити, чи мурали можуть виступати в якості засобу спілкування різноманітних соціальних прошарків суспільства, чи є ефективним інструментом створення діалогу; акцентувати на тому, що в монументальних масштабах міського середовища сучасний стріт-арт значно відрізняється від визнаного монументалізму.

Вклад основного матеріалу. Поворотним моментом у культурі є створення муралів як глобалізованої форми мистецтва, які можемо порівняти за сталістю, значимістю, і незворотністю зі сприйняттям суспільством напряму поп-арт у Західній Європі та США наприкінці 50 – початку 60-х років ХХ ст. В урбаністичному просторі ХХІ ст. мурал поширює, а також синтезує візуальний словник, який миттєво став вирізнятися в масовій культурі. У віртуальних музеях і галереях розпочали активно розміщувати виставки; висвітлення цього явища засобами масової інформації сприяли популяризації мистецьких звершень багатьох художників цього руху – на новому рівні. Причиною становлення муралу, як інституціоналізованого об'єкта дослідження, слугувало міжнародне визнання, не характерне для інституціонально авторизованого світу мистецтва (Gastman, Neelon, Smyrski, 2007; Shove, 2009). Варто відзначити, що для масової візуальної культури ХХІ ст. мурал і стріт-арт слугує головною сполучною ланкою для багатьох дисциплінарних, інституціональних галузей. Дослідження актуалізує уточнення та конкретизує аналіз термінів: «масова культура», «мурал-арт» та «мурал», у контексті специфіки сучасного вітчизняного і зарубіжного соціокультурного простору; а також розглянути трансформаційні процеси муралу в історичній ретроспективі. У сучасному етапі існує достатньо велика кількість теорій і концепцій масової культури. Складний соціальний феномен, особливий тип виробництва і споживання культурних цінностей є характерним для масового суспільства. Серед передумов його виникнення деякі дослідники виокремлюють урбанізацію та масовізацію (в розумінні активного залучення населення до життєдіяльності суспільства), демократизацію культури (загальне залучення індивідів до культурних цінностей), індустріалізацію, виділяючи такі риси, як рівень розвитку масового споживача, сформованого в процесі культурування вироблених ними стереотипів, вплив на базові почуття людей, завдяки наближенню його інтенцій до колективного несвідомого та ін. [9]. Завдяки розвитку засобів масової комунікації ХХІ ст. чітке розмежування масової культури та елітарної поступово починає зникати.

Як наслідок, виникають нові визначення даного феномену. Масову культуру ще у ХХ ст. розглядали як особливий тип культури (відокремлений), що має можливість замінити традиційні форми народної [13; 10-52]. але у 1980-х рр. з'явилося її визначення – культура повсякденного життя (починає збільшуватися її доступність завдяки засобам масової комунікації), явища, для якого характерні специфічні риси вираження культурних цінностей [8]. У контексті даного дослідження найдоцільнішим є позиціонування масової культури як організації буденної свідомості, а саме в інформаційному суспільстві, «особливу знакову систему або особливу мову, за допомогою якої між усіма членами інформаційного суспільства досягається взаєморозуміння» [6]. Варто наголосити, що на сучасному етапі досліджень серед науковців активно тривають дискусії й щодо самого визначення феномену вуличного мистецтва, а особливо кордонів стріт-арта і дефініції навколо терміну «урбан-арт». Диференціація даних термінів наразі у пріоритеті, оскільки є головним чинником наукового осмислення процесів вуличного мистецтва. На думку М. О. Вакуленка [2], термін «стріт-арт», до якого відноситься об'єктне, а точніше – матеріальне мистецтво (інсталяція, граффіті, муралізм, скульптура, та ін.), а також процесуальне (акція або перформанс та ін.) доцільно вживати щодо практик, пов'язаних з осмисленням і «повноцінним переживанням» міського простору, перманентним взаємодією з ним. Художник акцентує на тому, що важливо розрізняти в ньому практики, які, хоча й мають

початок із творчості, але все ж не є мистецтвом і пропонує відносити до нього лише ті творчі практики, які безпосередньо взаємодіють із простором, а також відтворюють осмислення та чуттєвість вуличних процесів і систем, на противагу тим, які лише використовують місто в якості медіа простору [1]. Деякі з дослідників пропонують розуміти термін «урбан-арт», саме як загальний для усіх практик або робіт, виконаних у міському просторі, не зважаючи на їх естетичні, технічні або ідейні складові [11].

На сьогоднішній час мурали – складова частина стріт-арту, а також невід’ємна складова організації міського середовища, яке досить динамічно розпочало розвиватися, органічно взаємодіючи з ним. Розвиток та розповсюдження мистецьких творів художників у вигляді моралу переносить мистецтво у сферу публічну, що є взаємовигідним процесом тому що, художники завдяки цьому отримують широку аудиторію, яка має можливість оцінити мистецтво поза галереєю або музеєм. Мурали можуть активно виступати в якості засобу спілкування для різних соціальних верств, що є ефективним інструментом створення діалогу. Чимало дослідників виокремили що, певні взірці муралів мають головною метою – привернення уваги міської спільноти до важливих питань та проблем, які потребують нагального вирішення. Художники перетворюють вулицю з «простору потоку» в «простір діалогу» на найрізноманітніші теми [3]. Кожна з робіт має своє певне послання, яке вдало руйнує одноманітність міського пейзажу і висвітлює актуальні теми, які знаходять відгук у городян.

Варто зазначити, що термін «мурал» у пострадянському соціокультурному просторі, переважно використовується для означення лише великого, настінного розпису, проте, з огляду на те, що його початком є мексиканський монументальний живопис 20–60-х рр. ХХ ст., деякі з експертів розрізняють поняття, що стосуються монументального розпису і настінних зображень, виконаних безпосередньо в умовах міського простору в інших техніках. Наприклад: рельєфи, мозаїки та сграфіто, створені за радянських часів, зберігаються і реставруються за державний рахунок, належать до монументального мистецтва. Сучасний розпис активно взаємодіє з архітектурною площиною будинків, тобто – великі плоскі роботи, створені художниками ХХІ ст. (нелегально, а також за підтримки різноманітних інституцій) на фасадах чи брандмауерах будівель, варто називати не як «мурал» або «монументальний живопис», а саме як «настінний розпис» або «нео-муралізм» [5]. Акцентуючи на тому, що в монументальних масштабах міського середовища стріт-арт сучасного періоду значно відрізняється від звичайного монументалізму, класичних фресок і муралізму, а також академічне мистецтвознавство поки не в змозі ввести загальноприйнятий термін для сучасного публічного монументального малюнку. Деякі куратори арт-проектів, практики, теоретики вуличного мистецтва ХХІ століття – схильні легалізувати термін «нео-муралізм». Дане означення запропоновано британським куратором і соціологом Р. Шахтером, зазначаючи, що нео-муралісти, як органічні учасники вуличного мистецтва, досить повноцінно реалізують у власній творчості досвід контр-формальної школи роботи на вулиці. Характерними, а точніше найголовнішими ознаками їх робіт є ігнорування академічних канонів, а також відсутність пастельних тонів; особливе акцентування на лініях, чітких контурах, використанні специфічних технік, графічність, спрощення образів, а також можлива наявність букв або тексту в роботі та ін. [7].

Потрібно наголосити, що подібні спроби введення у контексті стріт-арту нового визначення художнього розпису на стінах будинків – тенденції досить інноваційні, вони характерні лише для деяких західноєвропейських країн, а також країн пострадянського простору, у світі подібні масштабні, великі за розмірами мистецькі твори, для яких характерним є сюжетність композиції і художня складність, чітко визначений простір, на якому буде створено твір мистецтва (стіна, стеля приміщення, фасади житлових будівель, промислових об’єктів), традиційно називаються муралами (від лат. *mūralis* – «стіна»). Як приклад – у Сполучених Штатах Америки мурал-арт визначається як публічні зовнішні настінні розписи. Інноваційні тенденції інтеграції мистецтва в процес відродження міст (наприклад, у Бостоні, Лос-Анжелесі та Філадельфії), переформатували мурал-арт у спільний громадянський досвід, який здійснюється на замовлення професійними художниками або в межах молодіжних програм. Аналізуючи тематичну спрямованість муралів у Філадельфії, Д. Ломен зазначає, що саме муніципальні проекти розпису в міському середовищі переважно створюються після того, як це обговорено з місцевими мешканцями і нерідко не містять соціальних або політичних повідомлень: «характерним їхньому стилю є абстрактність або декоративність, а зміст далекий від ідеологічної спрямованості» [14; 30].

Також потрібно зазначити, що у більшості теоретичних праць, ключові відмінності створення муралів нерідко ігноруються, натомість помітні тенденції поєднувати різноманітні категорії форм вуличного мистецтва. Як взаємозамінні інколи використовуються терміни «мурал» та «графіті», але це є помилковим не лише через різні специфіки техніки виконання, а й те, що деякі муніципальні програми муралу в різних країнах світу мали за мету викорінення графіті тому що, багато міських жителів асоціювалися це із занепадом. Зарубіжні дослідники ХХІ ст. називають мурал «суспільним мистецтвом нового жанру», акцентують на тому, що на відміну від графіті, яке, зазвичай, наноситься на ландшафт

несанкціоновано, а найголовніше – потай, мурали створюються відкрито і публічно – взаємодія між художниками і глядачами є звичним явищем [15].

Тенденції сучасного масового мистецтва значно розширили межі практики вуличного мистецтва – тісно пов'язані з місцем та часом, твори муралу наразі розміщені в конкретному матеріальному вуличному просторі, а також у віртуальному просторі, завдяки всевітній мережі Інтернет. Допомогає з поширенням ідеї та задумів авторів популяризація зображень муралів на веб-сайтах, а також висвітлення діяльності художників даного напрямку в засобах масової інформації. Завдяки цьому художники розповсюджують свої задуми та ідеї не лише на вітчизняному рівні, а й світовому. Отже, мурал – глобальний рух, отримує наразі необмежений простір впливу на глядача завдяки веб-обміну зображеннями та багатьом іншим способам фіксування та архівування цього виду мистецтва. Муралі – це не лише твір мистецтва, це означає, діяти. На думку багатьох теоретиків і практиків муралу, процес їхнього створення має активізувати участь спільноти, що може набувати різноманітні форми. Художній процес потрібно поєдувати з інклюзіями: «Під час створення муралів маємо працювати разом з іншими на багатьох рівнях багатогранного суспільства, щоб не втратити важливі політичні можливості (...) зрештою муралі або інші види мистецтва спільноти, краще розглядати як частину великого плану організації спільноти, а не як щось самостійне» [10].

Головною характеристикою муніципальні проєктів муралу є використання здатності мистецтва привертати увагу громадськості, надаючи їм можливість відновлювати, переосмислювати і перетворювати власний суспільний простір. Часто деякі спеціальні проєкти вдаються до дослідження різноманітних способів формування творчого самовираження художників, а саме – у публічному просторі, визначаючи як мурал, може активно еволюціонувати, ґрунтуючись на громадянських засадах і традиціях, а також вдаватися до нових методів і прийомів [12].

Щоб сприяти збереженню творів для наступних поколінь, а також поширення неординарного бачення і світосприйняття художників, потрібна ініціатива реставрації муралів. Наприклад, із 2013 р. у Лос-Анжелесі набув чинності міський наказ про муралі – місцеве законодавство, прийняте мером і міською радою щодо збереження існуючих, а найголовніше, створення нових муралів у міському просторі. Він чітко визначає муралі як «єдині й неповторні в своєму роді зображення на зовнішній поверхні будівель, зроблені засобами ручного розпису (...), які не містять комерційних повідомлень, тобто будь-яких повідомлень, що рекламують бізнес, пропонують надання послуг, виробництва або продаж товарів» [14]. Наказом визначено також процес реєстрації оригінального художнього розпису і проєктів художних муралів у суспільному просторі. Міська влада, таким чином, обрала за мету збереження і відновлення муралів історичного значення, а також створення нових із залученням співтовариства, при цьому головний акцент зроблено на залученні молоді, створення нових можливостей для монументалістів. Водночас це забезпечує технічну допомогу, надає ресурси для проведення семінарів. Активно організовує презентації та заходи, їхня мета – популяризація муралу.

Однією з найбільших державних, художніх програм США є «Mural Arts Philadelphia», яка діє понад 30 років, завданням якої є об'єднати художників та співтовариства засобами спільного процесу, заснованого на традиції створення муралів, метою даної програми є трансформування суспільного простору і життя кожного окремого індивіда. Також, програма ініціює проведення від 60 до 100 художніх проєктів щорічно; проводить досить активну діяльність із реставрації і для творчої молоді та дорослих, надає можливості (на основі освітніх проєктів). Художня галерея муралу, створена засобами програми, також є частиною міського пейзажу, джерелом натхнення для жителів і гостей міста, сприяє визнанню Філадельфії «Містом муралів» на міжнародному рівні (Mural Art Philadelphia). Позиціонуючи діяльність муніципальних програм муралу, а саме як перспективні тенденції розвитку даного напрямку вуличного мистецтва в контексті масової культури XXI ст., виокремимо, що влиття їх у міське середовище з метою його візуального оздоблення добре сприяє сферам економічного і суспільного розвитку.

Висновки. Як вид духовно-практичної діяльності, мурал відображає не лише картину суспільної свідомості, закладену на певному етапі розвитку культури, а також активно здійснює досить помітний вплив, а це призводить до трансформації соціокультурного простору. У контексті тенденцій розвитку масової культури XXI ст. мурал здійснює значний трансформаційний вплив у процесі вирішення багатьох соціальних проблем сучасності. Позиціонуючи муралі як вид мистецтва, що має неабиякий вплив на погляди суспільства, можна вважати, що на сучасному етапі вони сприяють можливості усвідомлення та переосмислення багатьох нагальних проблем, а також активній розробці стратегій для якісних змін, що торкаються кожної людини зокрема та світової спільноти загалом.

Список використаної літератури

1. Алексеева А. Польові дослідження публічного простору. *Art Ukraine*. 2010. № 4 (17). С. 158–161.
2. Вакуленко М. О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз: монографія, Івано-Франківськ : Фоліант, 2015. 361 с.

3. Гейзінга Й. Homo Ludens: статті з історії культури: монографія. Миколаїв : Прогрес-Традиція, 1997. 195 с.
4. Герасимчук Л. Чуже чи наше? (побіжні нотатки про постмодернізм у цивілізації). Київ : Artline, 1998. Вип. 7–8. С. 80–81.
5. Голуб О. Є. Графіті / Енциклопедія сучасної України: у 30 т. / ред. кол. І.М. Дзюба та ін. Київ : НАН України, 2019. URL: www.wikiwand.com (Дата звернення: 04. 02.2020).
6. Грицюк О. Вуличне малярство: візуалізація цінностей, ідей, естетичних поглядів та осмислення людиною свого місця у світі. URL: <https://rep.polessu.by/bitstream/123456789/12992/1/Грицюк%20O..pdf> (Дата звернення: 09. 02.2020).
7. Грицюк О. Соціально-політичні графіті Революції Гідності (на матеріалах Києва). *Етнічна історія народів Європи*. № 45. Київ. 2018. С. 5-7.
8. Думасенко С. Мурал-арт у контексті мистецтвознавчої теорії. Одеса : *Аркадія*. 2016. Вип. № 1. С. 44-48.
9. Кудряшов І. С. Стрит-арт как феномен современной культуры: проблема генезиса и семиотические особенности сообщения. *Критика и семиотика*. 2014. Вип. 2. С. 220-233.
10. Лерос Г. Kyiv Street Art 2010 – 2017. Львів : «ВСЛ», 2018. 300 с.
11. Мусієнко Н. Public art у просторі сучасного міста: Київська практика. *Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини*. 2010. № 7. С. 136-149.
12. Онкович А., Онкович Г. Вуличне мистецтво : медіаосвітній аспект / *Від медіаграмотності до медіакультури : стратегії, проблеми, перспективи* : тези доп. Міжнар. наук.–практ. Інтернет-конф., м. Миколаїв, 27 квіт., 2016 р. Миколаїв : ОІППО, 2016. С. 69–71.
13. Суспільна мураль: як соціально-важливий стрит-арт змінює світ [Електронний ресурс]. <https://streetheroes.platfor.ma/social-street-art/> (Дата доступу: 09.09.2016 р.)
14. Gastman R., Neelon C., Smyrski A., *Street World: Urban Culture and Art from Five Continents*. New York, NY : Abrams Books, 2007. 396 p. Murals. URL: <https://culturela.orgo/murals>. (Accessed: 11.12.2018).
15. Mural Art Philadelphia. URL: <https://www.muralarts.org/about/> (Accessed: 10.12.2018).

References

1. Aleksieieva A. Polovi doslidzhennia publicnoho prostoru. *Art Ukraine*. 2010. № 4 (17). S. 158–161.
2. Vakulenko M. O. Ukrainska terminolohiia: kompleksnyi lnhvistychnyi analiz: monohrafiia, Ivano-Frankivsk: Foliant, 2015. 361 s.
3. Heizinha Y. Homo Ludens: statti z istorii kultury: monohrafiia. Mykolaiv : Prohres-Tradytsiia, 1997. 195 s.
4. Herasymchuk L. Chuzhe chy nashe? (pobizhni notatky pro postmodernizm u tsyvilizatsii). Kyiv : Artline, 1998. Vyp. 7–8. S. 80–81.
5. Holub O. Ye. Hrafiti / Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy: u 30 t. / red. kol. I.M. Dziuba ta in. Kyiv : NAN Ukrainy, 2019. URL: www.wikiwand.com (Data zvernennia: 04. 02.2020).
6. Hrytsiuk O. Vulychne maliarstvo: vizualizatsiia tsinnostei, idei, estetychnykh pohliadiv ta osmyslennia liudynoiu svoho mistsia u sviti. URL: <https://rep.polessu.by/bitstream/123456789/12992/1/Hrytsuk%20O.pdf> (Data zvernennia: 09. 02.2020).
7. Hrytsiuk O. Sotsialno-politychni hrafiti Revoliutsii Hidnosti (na materialakh Kyieva). *Etnichna istoriia narodiv Yevropy*. № 45. Kyiv. 2018. S. 5-7.
8. Dumasenko S. Mural-art u konteksti mystetstvoznachchoi teorii. Odesa : *Arkadiia*. 2016. Vyp. № 1. S. 44-48.
9. Kudriashov Y. S. Stryt-art kak fenomen sovremennoi kulturu: problema henezysa y semyotycheskye osobennosti soobshchheniya. *Krytyka y semyotyka*. 2014. Vyp. 2. S. 220-233.
10. Leros H. Kyiv Street Art 2010 – 2017. Lviv : «VSL», 2018. 300 s.
11. Musiienko N. Public art u prostori suchasnoho mista: Kyivska praktyka. *Suchasni problemy doslidzhennia, restavratsii ta zberezhennia kulturnoi spadshchyny*. 2010. № 7. S. 136-149.
12. Onkovych A., Onkovych H. Vulychne mystetstvo : mediaosvitnii aspekt / *Vid mediahramotnosti do mediakultury : stratehii, problemy, perspektyvy* : tezy dop. Mizhnar. nauk.–prakt. Internet-konf., m. Mykolaiv, 27 kvit., 2016 r. Mykolaiv : OIPPO, 2016. S. 69–71.
13. Suspilna mural: yak sotsialno-vazhlyvyi strit-art zminiue svit [Elektronnyi resurs]. <https://streetheroes.platfor.ma/social-street-art/> (Data dostupu: 09.09.2016 r.)
14. Gastman R., Neelon C., Smyrski A., *Street World: Urban Culture and Art from Five Continents*. New York, NY : Abrams Books, 2007. 396 r. Murals. URL: <https://culturela.orgo/murals>. (Accessed: 11.12.2018).
15. Mural Art Philadelphia. URL: <https://www.muralarts.org/about/> (Accessed: 10.12.2018).

A MURAL AS A WORK OF ART IN THE CONTEXT OF MASS CULTURE OF THE XXI CENTURY

Diachuk Anastasiia – M aster's degree holder, 23 specialty «Fine art, decorative art. Restoration»,

Vlasyk Olena – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Fine and Decorative Arts,
Rivne State Humanitarian University, Rivne

An attempt was made to determine the specifics and trends of the mural in the context of mass culture of the 21 st century and the direction of modern street art. The research is substantiated by a set of general scientific methods: source-based, analytical, source-based and historical (for processing scientific literature, reference materials and highlighting the peculiarities of the formation of the mural) and cultural approaches; evolutionary methods (to familiarize and determine the

specifics of the development of this art in the context of mass culture of the 21 st century), as well as synthesis and typological methods (characteristic features of the mural). The role of mural, street art in the context of domestic and foreign socio-cultural space is analyzed. Since murals can act as a means of communication of various social strata of society, and therefore, are an effective tool for creating a dialogue. It is noted that murals can be a means of communication between various social strata of society, therefore they are an effective tool for creating dialogue. It is emphasized that the popularization of mural images on various web platforms and the coverage of the work of artists of this direction in mass media helps to spread the ideas and slogans of authors not only at the national level, but also at the world level; the activity of municipal mural projects is considered, their main goal is determined – the preservation and restoration of historically significant murals, as well as the creation of new murals with the involvement of the community, most importantly youth and the creation of new opportunities for monumentalists. Emphasis is placed on the fact that the mural not only reflects the picture of social consciousness, which was formed under the influence of certain factors on the worldview of a person, but also exerts an active influence, which leads to the transformation of the socio-cultural space. Significant transformational influence in the process of solving most of the social problems of nowadays in the context of trends in the development of mass culture of the 21 st century makes a mural. Positioning themselves as creativity that has a significant impact on society, at the current stage they contribute to the possibility of awareness and rethinking of many urgent problems that concern each person in particular and the world community in general.

Key words: mural, artist, socio-cultural space, mass culture, street art, society, urban environment.

UDC 75.052(477):008

A MURAL AS A WORK OF ART IN THE CONTEXT OF MASS CULTURE OF THE XXI CENTURY

Diachuk Anastasiia – Master's degree holder,

023 specialty «Fine art, decorative art. Restoration»,

Vlasyk Olena – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Fine and Decorative Arts,

Rivne State Humanitarian University, Rivne

Methodology of scientific research. The research is substantiated by a set of general scientific methods: source-based, analytical, source-based and historical (for processing scientific literature, reference materials and highlighting the peculiarities of the formation of the mural) and cultural approaches; evolutionary methods (to familiarize and determine the specifics of the development of this art in the context of mass culture of the 21 st century), as well as synthesis and typological methods (characteristic features of the mural).

The role of mural, street art in the context of domestic and foreign socio-cultural space is analyzed. Since murals can act as a means of communication of various social strata of society, and therefore, are an effective tool for creating a dialogue. It is noted that murals can be a means of communication between various social strata of society and therefore they are an effective tool for creating dialogue. It is emphasized that the popularization of images of murals on various web platforms and the coverage of the work of artists of this direction in the mass media helps to spread the ideas and slogans of the authors not only at the national level, but also at the world level; the activity of municipal mural projects is considered, their main goal is determined – the preservation and restoration of historically significant murals, as well as the creation of new murals with the involvement of the community, most importantly youth and the creation of new opportunities for monumentalists. Emphasis is placed on the fact that the mural not only reflects the picture of social consciousness, which was formed under the influence of certain factors on the worldview of a person, but also exerts an active influence, which leads to the transformation of the socio-cultural space.

Significant transformational influence in the process of solving most of the social problems of nowadays in the context of trends in the development of mass culture of the 21 st century makes a mural. Positioning themselves as creativity that has a significant impact on society, at the current stage they contribute to the possibility of awareness and rethinking of many urgent problems that concern each person in particular and the world community in general.

Key words: mural, artist, socio-cultural space, mass culture, street art, society, urban environment.

Надійшла до редакції 25.03.2023 р.

УДК 7 (477):621.039

ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМИ ЯДЕРНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ УКРАЇНИ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Луцик Дар'я Валентинівна – здобувачка ступеня вищої освіти «Магістр» спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво. Реставрація»,

Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне, Україна

<https://orcid.org/0009-0000-7448-0244>

<https://doi.org/10.35619/ucpm.vi44.628>

daria.lutsyk@gmail.com

Публікація актуалізує питання впливу бурхливого розвитку ядерної енергетики на специфіку мистецької культури ХХ–ХХІ ст. Зроблено спробу розтлумачити різні підходи до інтерпретації концепцій «ядерного мистецтва»